

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Татьянчиков Андрій Олександрович ПСИХОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	434
Ташилатов Вячеслав Абдуллайович РОДИНА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ В КРИЗОВИХ УМОВАХ	437
Третьякова Тетяна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В БІЗНЕС-УПРАВЛІННІ	440
Шмаленко Юлія Іванівна ПСИХОТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	442
Папінян Вікторія Валентинівна ВПЛИВ ДИСТРЕСУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ	444
СЕКЦІЯ 21. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ	
Кібік Ольга Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ПРОЦЕСІ БЕЗПЕЧНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	448
Слободянюк Ольга Василівна ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	451
Котлубай Вячеслав Олексійович ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	453
Редіна Євгенія Валентинівна КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ	456
Примаченко Іван Федорович СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ	460
Корнілова Олеся Володимирівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ..	463
Калмикова Наталя Юріївна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	466
Кузнецова Людмила Валентинівна ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВОМУ СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ	469
Сіянюк Павло Віталійович ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	472
Крейтор Сергій Юрійович ПЕРЕДУМОВИ ТА БАР'ЄРИ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ.	475
Візіренко Світлана Вікторівна РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	477
Тищенко Ірина Валеріївна ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ	480
Razinkin Nikita INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES AND LOGISTICS SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRIC VEHICLE MARKET IN THE CONTEXT OF DIGITAL ADAPTATION	483

Список використаних джерел:

1. Shan M. J. Role of Psychology in Business Management. *LinkedIn Articles*. 2023. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/role-psychology-business-management-muhammed-shan-mj>

Ключові слова: людський фактор, бізнес-управління, мотивація, психологія праці, емоційний інтелект, корпоративна культура, поведінка споживача.

Keywords: human factor, business management, motivation, work psychology, emotional intelligence, corporate culture, consumer behavior.

Шмаленко Юлія Іванівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат політичних наук, доцент*

ПСИХОТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тривалий воєнний стан в Україні створює значне психологічне навантаження на всі верстви населення, особливо на молодь, яка переживає додатковий стрес через необхідність адаптації до навчання в нестабільних умовах, невизначеність щодо майбутнього, втрату звичного способу життя та безпосередню загрозу безпеці [1]. В цих умовах актуалізується потреба у впровадженні ефективних технологій соціально-психологічної підтримки, здатних забезпечити збереження психічного здоров'я та формування психологічної стійкості особистості.

Одним із дієвих інструментів такої підтримки виступають психотренінгові технології, що поєднують теоретичні знання з практичною орієнтованістю та інтерактивними методами роботи. Психологічний тренінг є системою активних методів навчання та психологічного впливу, спрямованих на розвиток особистісних якостей, поведінкових характеристик, адаптаційних можливостей людини, а також стратегій її поведінки [2, с. 55].

На базі Національного університету «Одеська юридична академія» з березня 2024 року активно функціонує психотренінговий напрям Лабораторії практичної та прикладної психології, основними завданнями якого є: розвиток у здобувачів вищої освіти умінь розробляти та реалізовувати тренінгові програми; формування у учасників освітнього процесу стресостійкості та навичок подолання стресу; розвиток позитивного мислення та орієнтації на здоровий спосіб життя.

Особливу увагу в рамках психотренінгового напрямку приділено впровадженню методики «Рівний-Рівному», яка передбачає передачу знань та формування навичок від однолітків до однолітків. Така форма роботи має низку переваг, зокрема: зниження психологічних бар'єрів між учасниками та тренерами; вико-

ристання спільної системи комунікації, зрозумілої для учасників; формування довірливої атмосфери, що сприяє більш відкритому обговоренню складних питань; набуття практичного досвіду тренерської роботи здобувачами-психологами [3].

Протягом всього періоду існування лабораторії було реалізовано понад 70 різноформатних заходів, серед яких значну частину становили тренінги з подолання тривожності в умовах війни, саморегуляції агресивних станів, розвитку комунікативних навичок, стресостійкості та командоутворення.

Особливої значущості набула реалізація програми «Психічне здоров'я та соціо-емоційна підтримка», впроваджена за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Міністерства закордонних справ Німеччини. У рамках цієї програми проведено низку тренінгів «Ментальний GPS» для здобувачів різних факультетів, що допомогли учасникам опанувати навички управління стресом, розвинути психологічну резильєнтність та засвоїти ефективні стратегії соціо-емоційної підтримки.

Емпіричні спостереження та зворотний зв'язок від учасників тренінгів свідчать про позитивні зміни в їхньому психоемоційному стані. Зокрема, у здобувачів відзначається: підвищення рівня суб'єктивного благополуччя; розвиток навичок емоційної саморегуляції; формування більш ефективних копінг-стратегій; покращення комунікативних навичок; підвищення рівня психологічної резильєнтності.

Цінним досвідом став міждисциплінарний підхід до реалізації тренінгових програм. Так, здобувачі різних спеціальностей (психологи, правники, політологи) мали можливість взаємодіяти в єдиному психологічному просторі, що сприяло розширенню професійного світогляду та формуванню більш цілісного бачення проблем.

Важливо зазначити, що в умовах надзвичайних ситуацій психотренінгові технології виконують не лише підтримувальну, а й превентивну функцію, допомагаючи учасникам розвивати ресурси та компетенції, необхідні для подолання майбутніх життєвих труднощів. Подолання наслідків травматизації передбачає не лише реабілітаційні зусилля, спрямовані на відновлення попереднього психологічного стану людини, а й реадaptaційні, що сприяють трансформації особистості, її зростанню [4].

Психотренінгові технології є ефективним інструментом соціально-психологічної підтримки молоді в умовах воєнного стану, оскільки забезпечують комплексний вплив на когнітивну, емоційну та поведінкову сфери особистості. Програми психічного здоров'я та соціо-емоційної підтримки сприяють розвитку особистісних ресурсів та резильєнтності як важливих факторів подолання кризових станів [5]. Тренінгова робота в умовах закладу вищої освіти виконує подвійну функцію: з одного боку, забезпечує психологічну підтримку учасників, з іншого – сприяє професійному становленню майбутніх психологів через набуття практичного досвіду тренерської діяльності. Методика «Рівний-Рівному»

створює особливо сприятливі умови для розвитку психологічних компетенцій молоді, оскільки базується на принципах доступності, зрозумілості та релевантності інформації. Подальші перспективи досліджень пов'язані з розробкою спеціалізованих тренінгових програм для різних категорій населення, що зазнали травматичного впливу воєнних дій, та оцінкою їх довгострокової ефективності.

Список використаних джерел:

1. Єфтені Н. М., Шмаленко Ю. І. Вплив політичних конфліктів на цінності та ідентичність громадян України. *Габітус*. 2024. № 62. С. 224-229. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.62.40>
2. Лефтеров В. О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ : монографія : У 2-х т. Т. I : *Методологія психотренінгу та його використання у професійно-психологічному розвитку персоналу, задіяного в екстремальних видах діяльності*. Донецьк : ДЮІ, 2008. 240 с.
3. Solomon P. Peer Support/Peer Provided Services Underlying Processes, Benefits, and Critical Ingredients. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. 2004. Vol. 27(4). P. 392–401. URL: <https://doi.org/10.2975/27.2004.392.401>
4. Calhoun C. D. et al. The Role of Social Support in Coping with Psychological Trauma: An Integrated Biopsychosocial Model for Posttraumatic Stress Recovery. *The Psychiatric quarterly*. 2022. Vol. 93(4). P. 949–970. URL: <https://doi.org/10.1007/s11126-022-10003-w>
5. Джежик О. В., Цільмак О. М. Основні напрями психологічної підтримки учасників освітнього процесу. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян. Одеса, 2024. С. 823-825. URL: <https://hdl.handle.net/11300/28284>

Ключові слова: психотренінгові технології, соціально-психологічна підтримка, воєнний стан, методика «Рівний-Рівному», резильєнтність, молодь.

Keywords: psychotraining technologies, socio-psychological support, martial law, “Peer-to-Peer” methodology, resilience, youth.

Папінян Вікторія Валентинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри психології*

ВПЛИВ ДИСТРЕСУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ

Дослідження впливу стресу на когнітивні функції є актуальною темою сучасної науки. У цій статті розглядаються наукові дослідження впливу дистресу на пізнавальні функції людини. Дослідження показує, як стресфактори впливають